

Öppna jämförelser 2022

Enhetsundersökningen LSS

Enhetsundersökningen LSS vänder sig till samtliga verksamheter i Sverige som utför insatserna bostad med särskild service för vuxna samt daglig verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Undersökningen är en del av öppna jämförelser som är ett verktyg för att analysera, följa och utveckla socialtjänstens verksamheter på lokal, regional och nationell nivå.

I årets faktablad lyfts resultat som belyser enskildas möjlighet till delaktighet och inflytande samt personalens möjlighet till kompetensutveckling. Det behöver beaktas att vissa resultat i årets enhetsundersökning kan ha påverkats av covid -19-pandemin. Enhetsundersökningen LSS genomfördes inte under 2020 och 2021.

Årets resultat visar att:

- Resultaten för samtliga indikatorer som belyser enskildas möjlighet till delaktighet i verksamheten har försämrats sedan 2018.
- Andel enheter med en aktuell och samlad plan för personalens kompetensutveckling har ökat med 10 procentenheter sedan 2018 för daglig verksamhet. För bostad med särskild service är andelen oförändrad.
- 45 procent av enheterna inom bostad med särskild service och 53 procent av enheterna inom daglig verksamhet har erbjudit personalen kompetensutveckling inom Alternativ och Kompletterande Kommunikation (AKK). Det är en försämring jämfört med 2019.

Enskildas möjlighet till delaktighet och inflytande

Enligt LSS ska individen i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över de insatser som ges. Den enskildes delaktighet kan genomföras på olika sätt och i olika former. Utföraren har ett ansvar att skapa förutsättningar för delaktighet och behöver vara lyhörd för den enskildes åsikter [1]. I enhetsundersökningen LSS finns flera indikatorer som belyser enskildas möjlighet till delaktighet i verksamheten, både på individ- och verksamhetsnivå. Resultaten för 2022 visar att det skett en minskning av andel enheter som uppfyller indikatorerna, se tabell 1.

Tabell 1. Indikatorer som belyser individens delaktighet och inflytande

Andel enheter, procent, riket 2018, 2019 och 2022

Indikatorer	Bostad med särskild service			Daglig verksamhet		
	2018	2019	2022	2018	2019	2022
Samtliga personer på enheten har en aktuell genomförandeplan	84	83	81	69	71	63
Samtliga personer på enheten har en aktuell genomförandeplan som innehåller dokumentation om delaktighet	71	72	69	59	63	58
Samtliga personer på enheten har en aktuell genomförandeplan som innehåller individuellt utformade mål	76	77	73	66	67	61
Gemensamma möten genomförs minst en gång i månaden	48	48	38	62	64	59
Enheten har genomfört en undersökning om enskildas uppfattning av verksamhetens kvalitet och använt resultaten för att utveckla verksamheten	62*	64	60	69*	67	63

*Definitionen ändrades 2018 vilket påverkar jämförbarheten

Källa: Enkät Enhetsundersökning LSS 2018, 2019, 2022, Socialstyrelsen.

En genomförandeplan syftar till att beskriva hur en insats ska genomföras. Av genomförandeplanen bör det bland annat framgå om den enskilde har deltagit i planeringen och i så fall vilken hänsyn som har tagits till hans eller hennes synpunkter och önskemål. Det bör även framgå vilket eller vilka mål som gäller för insatsen och för varje aktivitet [2]. I 81 procent av enheterna inom bostad med särskild service och 63 procent av enheterna inom daglig verksamhet har samtliga personer på enheten en aktuell¹ genomförandeplan. Det är en minskning med 3 respektive 6 procentenheter sedan 2018. Det är en lägre andel av enheterna som har en aktuell genomförandeplan som innehåller dokumentation om delaktighet eller individuella mål för samtliga personer, se tabell 1. I kommentarer till svaren i enkäterna beskrivs bland annat att en del dagliga verksamheter varit stängda delar av 2021 på grund av pandemin.

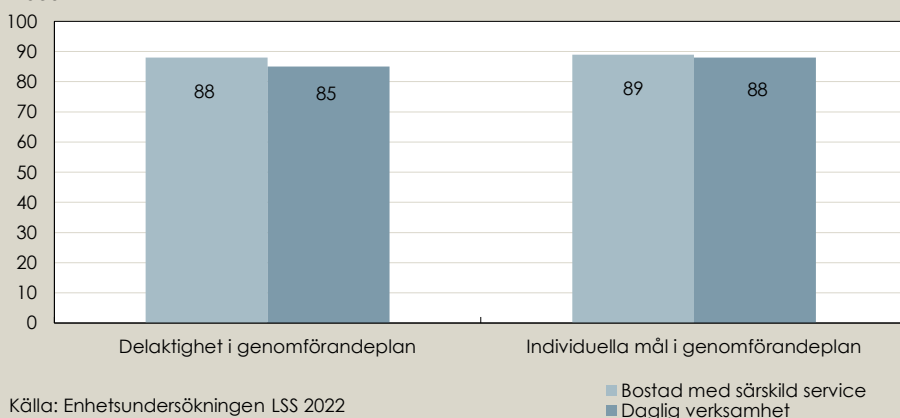
På individnivå har 93 procent av personerna inom bostad med särskild service och 89 procent inom daglig verksamhet aktuella genomförandeplaner. Andel personer som har en aktuell genomförandeplan som även innehåller dokumentation om delaktighet eller individuella mål är något lägre, se figur 1.

¹ Planen är aktuell om den utformats för mindre än 12 månader sedan eller följts upp under de senaste 12 månaderna. Uppföljningen ska ha noterats i genomförandeplanen eller journalen.

Figur 1. Aktuell genomförandeplan som innehåller dokumentation om delaktighet och aktuell genomförandeplan som innehåller individuella mål

Andel personer, procent, riket 2022

Procent

Enskildas inflytande i verksamheten kan även främjas genom regelbundna möten där de enskilda deltar för att diskutera gemensamma frågor som exempelvis gemensamma aktiviteter eller den gemensamma boendemiljön. För bostad med särskild service uppger 38 procent av enheterna att de har gemensamma möten minst en gång i månaden. Det är en minskning med 10 procentenheter sedan 2018. Motsvarande andel inom daglig verksamhet är 59 procent, vilket är en minskning med 3 procentenheter sedan 2018, se tabell 1. I kommentarer till svaren beskrivs bland annat att i synpunkter och önskemål inhämtas på annat sätt än genom gemensamma möten samt att pandemin har gjort att det inte varit möjligt att ha gemensamma möten.

Mer än hälften av enheterna uppger att de har genomfört en undersökning om enskildas uppfattning om verksamhetens kvalitet och använt resultatet för att utveckla verksamheten, se tabell 1. Det ger verksamheten bättre underlag för att skapa god kvalitet och det kan också bidra till att enskilda blir mer delaktiga och får inflytande över det stöd som ges. Uppföljning av enskildas uppfattning om verksamheten är ett led i det systematiska kvalitetsarbetet.

Möjlighet till kompetensutveckling

En viktig uppgift för arbetsgivare är att avgöra vilken kompetens som behövs i den verksamhet de ansvarar för och att se till att det finns förutsättningar för kompetensutveckling. Med rätt kompetens² kan personalen bidra till insatser av god kvalitet [3]. Personalen bör vid behov få fortbildning, vidareutbildning och handledning i syfte att upprätthålla de kunskaper och förmågor som krävs för att ge god vård och omsorg [4]. Tabell 2 visar indikatorer som handlar om personalens möjlighet till kompetensutveckling.

² I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:2) beskrivs de kunskaper som rekommenderas för personal som arbetar i verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 2. Individuell- och samlad kompetensutvecklingsplan, kompetensutveckling inom AKK och kontinuerlig handledning

Andel enheter, procent, riket 2018, 2019 och 2022

Indikatorer	Bostad med särskild service			Daglig verksamhet		
	2018	2019	2022	2018	2019	2022
Samtlig personal har en aktuell individuell kompetensutvecklingsplan	65	67	67	71	74	76
En aktuell och samlad plan för personalens kompetensutveckling finns vid enheten	57	60	57	50	53	60
Personalen har erbjudits kompetensutveckling inom Alternativ och Kompletterande Kommunikation (AKK)	50	51	45	53	60	53
Personalen har erbjudits kontinuerlig handledning	45	44	39	36	32	32

Källa: Enkät Enhetsundersökning LSS 2018, 2019, 2022, Socialstyrelsen.

Ett sätt för arbetsgivare att skapa förutsättningar för kompetensutveckling som bygger på kompetensbehov och verksamhetens mål, är aktuella³ kompetensutvecklingsplaner. Andelen enheter med en aktuell och samlad plan för personalens kompetensutveckling har ökat med 10 procentenheter sedan 2018 för daglig verksamhet. För bostad med särskild service är andelen oförändrad, se tabell 2. Inom bostad med särskild service har andelen enheter där personalen erbjudits kontinuerlig handledning minskat sedan 2019. I de kommentarer som har lämnats i anslutning till svaren uppger enheter bland annat att pandemin gjort att de inte har varit möjligt att ha utbildningar eller handledning.

AKK är ett samlingsnamn för olika kommunikationssätt och metoder som stödjer kommunikation mellan människor och hjälper personer med kommunikationssvårigheter att förstå andra och att uttrycka sig [5]. Tillgång till AKK ökar möjligheten att en person kan förmedla och ta emot de budskap som han eller hon har behov av i sin vardagliga omgivning, vilket är en förutsättning för möjligheten att påverka sin situation [6]. I 45 procent av enheterna inom bostad med särskild service och i 53 procent av de dagliga verksamheterna har personalen erbjudits kompetensutveckling inom AKK, se tabell 2. Det är en minskning med 6 respektive 7 procentenheter jämfört med 2019. Det är 426 enheter inom bostad med särskild service och 251 dagliga verksamheter som har uppgett att frågan inte är aktuell. I kommentarer från dessa enheter återges bland annat att behov av AKK inte finns i verksamheten eller att kompetens om AKK redan finns hos personalen.

³ Planen är aktuell om den utformats för mindre än 12 månader sedan eller följts upp under de senaste 12 månaderna. Uppföljningen ska vara dokumenterad och försedd med datum.

Referenser

1. Delaktighet och inflytande i arbetet med genomförandeplaner – Kunskapsstöd till verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Socialstyrelsen; 2014
2. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS
3. Rätt kompetens hos personal i verksamheter för personer med funktionsnedsättning, Socialstyrelsen 2021.
4. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:2) om kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning
5. Vägar till ökad delaktighet - Kunskapsstöd för socialtjänsten om arbete med stöd och service enligt LSS. Socialstyrelsen; 2017
6. Att förebygga och minska utmanande beteende i LSS-verksamhet. Ett kunskapsstöd med rekommendationer för chefer, verksamhetsansvariga och personal. Socialstyrelsen 2015

Öppna jämförelser

Syftet med öppna jämförelser är att stimulera till kunskapsutveckling för att främja en jämlik socialtjänst med god kvalitet. Målet med öppna jämförelser inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården är att de verksamhetsförbättringar som öppna jämförelser ska stimulera till kommer brukaren till gagn, att den enskilde får rätt insatser utifrån dennes behov.

Datakälla: Enkät till enheter som utför insatsen daglig verksamhet 2022, enkät till enheter som utför insatsen bostad med särskild service för vuxna, 2022, Socialstyrelsen.

Svarsfrekvens: Totalt 3 684 enheter inom bostad särskild service har besvarat enkäterna, vilket innebär en svarsfrekvens på 79 procent. Inom daglig verksamhet har 2 083 enheter besvarat enkäterna. Det innebär en svarsfrekvens på 81 procent.

Mer information

Du hittar metodbeskrivning, enkäter, tabellbilaga på nationell nivå samt alla resultat i Excelfilen som redovisas på enhets-, kommun-, läns- och riksnivå här: <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/oppna-jamforelser/socialtjanst/funktionsnedsattning/enhetsundersokning//>

Kontakt:

Sanna Eriksson

Telefon: 075-247 30 00

E-post: enhetsundersokninglss@socialstyrelsen.se